

Souhrnná zpráva o plnění „Priorit a postupů vlády při prosazování rovnosti mužů a žen“

1. Prosazování principu rovnosti mužů a žen jako součást politiky vlády

Prosazování principu rovnosti mužů a žen stále nelze považovat za zcela uspokojivé. Především nejsou dostatečně pochopeny základní koncepty politiky rovnosti žen a mužů, jako jsou teorie genderové rovnosti a metoda genderového mainstreamingu. Vzdělání a osvěta v problematice rovných příležitostí mužů a žen má klíčový význam pro její pochopení a prosazování.

Z porovnání s minulými roky vyplývá, že resorty, které k této problematice již dříve přikročily se zájmem, v daném směru pokračují (MV, MPO). Pasivní postoje resortů se projevují v přístupu k medializaci principu rovnosti a k praktickému používání metody tzv. genderového mainstreamingu (opatření 1.1. a 1.8.). Pro potřeby cílené mediální politiky resortů se navrhuje provést analýzu úrovně informací, které sdělovací prostředky v současné době poskytují veřejnosti z pohledu rovných příležitostí mužů a žen.

První významné aktivity zaměřené na zahrnutí genderových otázek do edukativního procesu začíná realizovat MŠMT. Jedná se o Pokyn ministra školství, tělovýchovy a mládeže ze dne 9. 2. 2000 k prosazování rovnosti mužů a žen ve výchovně vzdělávacím procesu ve školách a školských zařízeních, zakotvení principu rovných příležitostí mužů a žen ve věcném záměru „školského zákona“ i v Národním programu rozvoje vzdělávání v ČR – tzv. „Bílé knize“.

MPSV předpokládá, že se podaří českou veřejnost včetně politických představitelů informovat a pozitivně ovlivnit prostřednictvím **veřejné diskuse na téma rovných příležitostí**. Navrhované opatření (1.9.) nahrazuje obdobné opatření z minulých Priorit. Původní opatření bylo modifikováno vzhledem k přípravným jednáním se zmocněncem vlády pro lidská práva, která MPSV zahájilo s cílem naplnění předmětného opatření Priorit z roku 2000.

Podpora vhodných kandidátek do vedoucích funkcí nezaznamenala výrazných změn, podíl žen se snižuje se zvyšujícím stupněm funkčního zařazení (viz tabulka č.1). Resorty se spokojují s tím, že výběrová řízení probíhají s ohledem na kvalifikační předpoklady, odbornost a schopnost zastávat požadovanou funkci, čímž je podle nich princip rovného zacházení s muži a ženami v přístupu k zaměstnání a také k odborné přípravě a k funkčnímu postupu zajištěn (opatření 1.2). Právě v této souvislosti se **k vyrovnání výrazných rozdílů v zastoupení žen a mužů v účasti na rozhodujících společenských aktivitách** naskytá otázka vhodnosti a účelnosti **přijímání mimořádných dočasných opatření⁶** (tzv. pozitivních akcí). Tato opatření jsou nejen ze strany Evropských společenství, ale i ostatních mezinárodních

⁶ Viz čl.4 Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen, zveřejněná ve Sbírce zákonů pod č.62/1987, čl.141 odst. 4 Smlouvy o založení ES, který legalizuje přijímání pozitivních akcí k odstranění nerovností mezi muži a ženami v rámci EU, a Doporučení Rady ES č.84/635/EEC o podporování pozitivních akcí pro ženy.

organizací (OSN, Mezinárodní organizace práce, Rada Evropy) považována **za osvědčenou a široce uplatňovanou metodu odstraňování diskriminace podle pohlaví.**

Podle bod 1.7. Priorit vlády aktualizovaných usnesením vlády č. 565 ze dne 7. června 2000 bylo místopředsedovi vlády a předsedovi Legislativní rady vlády uloženo, aby na základě individuálních **návrhů mimořádných dočasných opatření k vyrovnání výrazných rozdílů v zastoupení žen a mužů v účasti na rozhodujících společenských aktivitách** (tzv. pozitivních opatření) předložených jednotlivými ministry, posoudil, zda má zavedení takových opatření dostatečnou oporu v právním řádu, a na základě výsledků tohoto posouzení navrhnul postup, kterým budou eventuální překážky, bránící aplikaci uvedených opatření, odstraněny. Úkol dále stanovil předložit vládě do března 2001 výsledky právní analýzy.

Návrhy na možné formy pozitivních opatření do září 2000 předložilo pouze MPSV. Jednalo se o návrhy legislativních opatření, které by zřejmě mohly přicházet v budoucnosti v úvahu v rámci věcných kompetencí MPSV, zejména v oblasti přístupu k zaměstnání a k rozhodovacím činnostem a při rekvalifikacích. Právní analýza provedená místopředsedou vlády a předsedou Legislativní rady vlády konstatuje, že **platné právní předpisy, tvořící právní řád ČR, umožňují realizaci opatření směřujících k odstranění případného znevýhodňování žen nebo mužů v účasti na rozhodujících společenských aktivitách**, tzn. jejich realizaci i v rovině obecné přesahující pouze oblast zaměstnanosti. Podmínkou přijímání takových opatření však je, že nebudou překračovat rámec vymezený relevantními mezinárodními smlouvami přijatými podle čl. 10 Ústavy, Ústavou, Listinou a nepřímo též stanovisky Ústavního soudu. Z mezinárodních závazků, které přijímání těchto opatření výslovně umožňují a upravují, jde zejména o čl. 4. Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen (ČR je signatářem této úmluvy – viz vyhl. č. 62/1987 Sbírky zákonů).

Vláda počátkem dubna 2001 projednala a schválila výše uvedenou zprávu místopředsedy vlády a předsedy Legislativní rady vlády k právní možnosti zavedení mimořádných dočasných opatření k vyrovnání výrazných rozdílů v zastoupení mužů a žen v účasti na rozhodujících společenských aktivitách a svým usnesením č. 310 ze dne 2. dubna 2001 uložila členům vlády dbát při přípravě právních předpisů na zařazení institutů k odstraňování případného znevýhodňování v zastoupení mužů a žen v účasti na rozhodujících společenských aktivitách.

Spolupráce jednotlivých resortů s nevládními organizacemi žen se liší, většina z nich tuto spolupráci navazuje pouze v případě potřeby v rámci řešení společné problematiky spadající do jejich věcné působnosti. Ty resorty, které s těmito organizacemi spolupracovaly již v minulých letech, ve spolupráci pokračují a nadále ji zintenzivňují, přičemž ji obě strany považují za přínosnou a vzájemně prospěšnou.

MPO se snaží vytvářet příznivé podmínky pro podporu rozvoje malých a středních podniků, včetně podnikání žen, spolupracuje jak s pražskou Asociací podnikatelek a manažerek, tak s mimopražskými asociacemi, se Svazem moravskoslezských podnikatelů, který zaměřuje v současné době svou pozornost na ženy – podnikatelky. **MZe** je v pravidelném styku s Českým svazem žen, **MO** navázalo kontakt s Evropskou unií žen vojáků z povolání z členských států EU.

Rovněž **MV** projevuje jasnou tendenci rozvíjet spolupráci s nevládními organizacemi. Jednou z platforem, kde tato spolupráce včetně Policie ČR probíhá, je tzv. Komplexní součinnostní program prevence kriminality na místní úrovni. Část projektů je realizována nevládními organizacemi, které se též věnují sociálně znevýhodněným či rizikovým skupinám včetně žen a dívek v krizových situacích. Pravidelná spolupráce formou mediálních kontaktů, výměnnou přednáškovou činností, společným shromažďováním kontaktů probíhá s La Stradou ČR, s Rozkoší bez rizika, s Bílým kruhem bezpečí a dalšími. **MPSV** je členem Poradní komise ministra vnitra k řešení problematiky obchodu se ženami a komerčního sexuálního zneužívání dětí a v tomto rámci je v pracovním kontaktu také s uvedenými nevládními organizacemi.

V rámci své dotační politiky **MPSV** poskytlo finanční pomoc nevládním organizacím žen na projekty realizované v rámci IV. komunitárního programu pro rovné příležitosti žen a mužů. Přesto je stále běžnou praxí, že většinu finančních prostředků získávají nevládní organizace téměř výhradně ze zahraničních zdrojů. Slibně se rozvíjí program „Společnost žen a mužů z aspektu gender“ v rámci Open society fund Praha, jehož cílem je prohloubení vnímavosti mužů a žen k rovnosti mužů a žen. Aktivitou, která s touto organizací souvisí, je dvouletý projekt zaměřený na iniciaci společenského dialogu o rovných příležitostech mužů a žen (koordinátorem je Open society fund Romania), kterého se účastní expertní týmy z deseti kandidátských zemí EU včetně České republiky a který by měl rovněž přispět k posílení rovnosti žen a mužů v jednotlivých zemích.

Nevládní organizace by měly samy vyvíjet aktivnější tlak na veřejnou správu. Na základě vlastních zkušeností může MPSV konstatovat, že aktivní jsou zejména Český svaz žen, Asociace pro rovné příležitosti a Gender Studies a dále nevládní organizace zabývající se problematikou násilí na ženách jako jsou ProFem, ROSA, La Strada a též Bílý kruh bezpečí.

K rozvoji problematiky rovných příležitostí pro muže a ženy na akademickém poli dochází na vysokých školách v Praze a v Brně, např. na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy bylo založeno Centrum pro studia rodu.

Některé resorty projevují viditelnou snahu o účast v mezinárodních programech, které jsou zaměřeny na zlepšení postavení žen ve společnosti.

MV se spolupodílelo na preventivně-informační kampani iniciované Mezinárodní organizací pro migraci (IOM), která probíhala ve spolupráci s La Stradou ČR. Kampaň směřovala k rozšíření povědomí o rizicích obchodování se ženami spojených s klamavými nabídkami práce v zahraničí. Byla zacílena na ohrožení skupiny dívek a mladých žen. Také **MPSV** se aktivně podílelo na preventivně informační kampani iniciované Mezinárodní organizací pro migraci (IOM). V roce 2000 vedlo **MV** rovněž přípravná jednání o zapojení ČR do Globálního programu OSN proti obchodování s lidmi, v jehož rámci se předpokládá účast nestátních organizací zabývajících se asistencí ženám – obětem této trestné činnosti. Zapojení ČR do tohoto programu se realizuje prostřednictvím již podepsaného projektu prevence, potlačování a trestání obchodu s lidmi, zvláště se ženami a dětmi. Předpokládá se, že projekt bude probíhat v období od dubna 2001 do konce roku 2002. Z nevládních organizací se na něm budou podílet Česká katolická Charita, La

Strada ČR a další organizace. Budou v rámci projektu spolupracovat na vytvoření a ověření modelu ochrany obětí a svědků obchodování se ženami.

MZe vyhodnotilo grantový projekt „Sociálně ekonomické postavení venkovských žen s důrazem na ženy v zemědělství“. **MPO** se účastní programu PORADENSTVÍ zaměřeného na podporu poradenství a podnikání pro malé a střední podniky a participuje v programu EU „Malé půjčky“, jehož cílem je rovněž podpora zvláštních skupin podnikatelů včetně žen – podnikatelek. **MMR má gesci za realizaci programu přeshraniční spolupráce CBS Phare, v jehož rámci je rovnost mužů a žen deklarována jako jeden z principů. V rámci podprogramu Fond malých projektů byly schváleny projekty podporující spolupráci zájmových sdružení žen především v uměleckých oblastech.**

Ministerstvo obrany je zapojeno ve Výboru pro ženy v armádách NATO, zástupkyně resortu vede podkomisi Quality of Life, která se zabývá sociálními otázkami služby a života žen - vojáků v ozbrojených silách členských států NATO.

V rámci účasti ČR na IV. komunitárním Programu pro rovné příležitosti žen a mužů probíhá realizace tří projektů schválených Evropskou komisí (Český svaz žen, agentura GAIA, EuroProfis). **V rámci PHARE 2001 MPSV** předložilo projekt zaměřený na zlepšení institucionálního zabezpečení rovných příležitostí, jeho schválení Evropskou komisí se očekává v jarních měsících 2001. Cílem projektu je provést vyhodnocení stávajícího institucionálního zabezpečení politiky rovných příležitostí pro muže a ženy a vybudovat základy vertikální institucionální struktury orgánů pomáhajících občanům při prosazování jejich individuálních práv na rovné zacházení bez zřetele na pohlaví, jak na národní, tak zejména na regionální úrovni.

Správa služeb zaměstnanosti **MPSV** spolupracuje na programech Rozvoje lidských zdrojů (fond PALMIF), který si jako jeden z cílů klade zvýšení zaměstnanosti žen v regionech. Institut pedagogicko-psychologického poradenství - řízený **MŠMT**, se podílí na řešení projektu INTERVENTIONS v rámci programu Leonardo, jehož cílem je tvorba a realizace vzdělávacího modulu pro výchovné poradce se záměrem zlepšit přístup dívek k netradičním oborům a odstraňovat stereotypy ve volbě kariéry.

V současné době MPSV zvažuje účast ČR v dalším komunitárním programu „Program pro Rámcovou strategii Společenství o genderové rovnosti“ (2001-2005).

Proces vzdělávání státních úředníků v problematice rovných příležitostí žen a mužů včetně metody genderového mainstreamingu se v rámci jednotlivých resortů rozvíjí na rozdílné úrovni. Většina resortů toto vzdělávání začleňuje do školení zaměřených na obecné záležitosti EU, iniciativní jsou resorty jako MV, MPSV, MPO, MO, naopak pasivní je např. MZV, MZd. K pochopení podstaty principu genderové rovnosti a metody genderového mainstreamingu by měl přispět vzdělávací projekt agentury EuroProfis a MPSV, který byl schválen v rámci účasti ČR ve 4. střednědobém programu Společenství o rovných příležitostech mužů a žen a který počítá s výškolením 35 vysokých státních úředníků ze všech resortů. **Ačkoliv výslovný požadavek MPSV byl nominovat do tohoto vzdělávacího kursu úředníky, kteří disponují odpovídajícími rozhodovacími a řídicími pravomocemi a mají reálnou možnost ovlivňovat tvorbu koncepcí svých resortů, polovinu**

nominovaných účastníků tvoří pracovníci personálních odborů, kteří požadované předpoklady evidentně nesplňují.

Příčinou je zřejmě nedostatečné pochopení smyslu projektu ze strany jednotlivých resortů, což může nepříznivě ovlivnit záměr celého projektu. Na podporu tohoto tvrzení hovoří i konstatování některých resortů, že účastí v tomto projektu relevantní opatření Priorit splnily, přičemž si zcela neuvědomují dlouhodobý charakter tohoto opatření.

Potřeba resortních politik navazuje na nejaktuálnější celosvětové tendence uznávající **aplikaci metody genderového mainstreamingu** za jeden z nejúčinnějších nástrojů k odstraňování stávajících nerovností mezi pohlavími. Základní předpoklady a podmínky pro uplatňování této metody zahrnují zejména **vyhodnocování rozdílných dopadů** jednotlivých politik, postupů a programů na ženy a muže (**genderové analýzy**), prováděné na základě relevantních **genderově senzitivních statistik**, které jsou schopny poskytnout objektivní informace pro identifikaci rozdílů a problémů mezi muži a ženami. Dalším nezbytným předpokladem pro skutečně efektivní prosazování této metody v praxi je existence tzv. **genderových rozpočtů**, jež zahrnují přerozdělování existujících fondů a zabudování genderového hlediska do všech rozpočtů vedoucích k efektivní alokaci finančních zdrojů. Důsledná aplikace genderového mainstreamingu znamená **integraci genderové perspektivy do všech existujících politik**, a to i do těch, které se na první pohled jeví jako genderově neutrální (doprava, finance, životní prostředí atd.). Tato politika musí být aplikována napříč celou společností, což v praxi znamená, že každé ministerstvo (úřad) musí provádět **vlastní soubor opatření** k vyrovnávání příležitostí mužů a žen v té oblasti veřejné politiky, za kterou nese odpovědnost (věcná politika). Genderový mainstreaming musí být rovněž prováděn i ve vlastních strukturách (personální politika).

Jednotlivé resorty by se měly při tvorbě svých politik inspirovat zejména doporučeními přijatými na výše uvedeném 23. zvláštním zasedání Valného shromáždění OSN v červnu 2000 v New Yorku. Tato doporučení sledují původní základní členění tzv. Pekingské Akční platformy na 12 krizových oblastí (vzdělání a výcvik žen, ženy a zdraví, ženy a životní prostředí, násilí páchané na ženách, ženy a hospodářství atd.). Jednotlivé kapitoly poskytují pro každý z jednotlivých resortů řadu nápadů a především **doporučení, která by měla být prostřednictvím vlastních souborů opatření (resortních plánů) zapracována do jejich věcných politik.**

Návrhy opatření k části 1. Prosazování principu rovnosti mužů a žen jako součást politiky vlády:

Na základě výše uvedeného a na základě obsahu části II. tohoto materiálu, tj. předkládací zprávy, se navrhuje:

1. Opatření pod bodem 1.1. nahradit opatřením následujícího znění :

V rámci své mediální politiky a s ohledem na průřezový charakter politiky rovných příležitostí mužů a žen zdůrazňovat tento princip a informovat o

opatřeních přispívajících k jeho zabezpečování v souvislosti s věcnou působností každého resortu.

Odpovídají: členové vlády
Termín: průběžně

2. Opatření pod bodem 1.2. nahradit opatřením následujícího znění :

Aktivně podporovat výběr vhodných kandidátek do funkcí ve vládních orgánech a na vedoucí místa jak v ministerstvech, tak i v jimi řízených správních úřadech a institucích.

Odpovídají: členové vlády
Termín: průběžně

3. Opatření 1.3. zůstává v platnosti.

4. Opatření pod bodem 1.4. nahradit opatřením následujícího znění :

Zabezpečit, aby jednotlivá ministerstva a správní úřady v rámci svých kompetencí navazovaly spolupráci s nevládními organizacemi zabývajícími se rovnými příležitostmi žen a mužů a pokračovaly ve vyhledávání a v rozšiřování této spolupráce. Součástí této spolupráce může být i oprávnění vyžadovat stanoviska k připravovaným právním předpisům nebo jiným zásadním rozhodnutím.

Odpovídají : členové vlády
Termín : průběžně

5. Opatření pod bodem 1.5. nahradit opatřením následujícího znění :

Využívat možností účasti v aktivitách a programech mezinárodních organizací, jejichž cílem či jedním z deklarovaných principů je rovnost mužů a žen.

Odpovídají: členové vlády
Termín : průběžně

6. Opatření pod bodem 1.6. nahradit opatřením následujícího znění:

Zahájit či pokračovat ve vzdělávacích aktivitách z oblasti lidských práv se zřetelem na rovnost příležitostí mužů a žen. Po ukončení vzdělávacího projektu agentury EuroProfis a MPSV využít získaných poznatků nominovaných zástupců při koncepčních procesech v rámci resortu.

Odpovídají: členové vlády
Termín: průběžně

7. V opatření pod bodem 1.7. nahradit úkol novým zněním vyplývajícím z usnesení vlády č. 310 ze dne 2. dubna 2001:

Při přípravě právních předpisů dbát na zařazení institutů k odstraňování případného znevýhodňování v zastoupení mužů a žen v účasti na rozhodujících společenských aktivitách.

Odpovídají : členové vlády
Termín: průběžně

8. Opatření 1.8. zůstává v platnosti.

9. Opatření pod bodem 1.9. nahradit opatřením následujícího znění :

Zahájit veřejnou diskusi o problematice rovných příležitostí mužů a žen s cílem seznámit českou veřejnost se státní politikou rovných příležitostí mužů a žen a jejími cíli.

Odpovídají: ministr práce a sociálních věcí,
zmocněnec vlády ČR pro lidská práva
Termín: 31.12. 2001

10. Doplnit nové opatření označené jako bod 1.10. následujícího znění :

Zpracovat resortní priority a postupy při prosazování rovnosti žen a mužů v oblastech, které spadají do věcné působnosti jednotlivých resortů, a do konce roku 2001 je předložit ministru práce a sociálních věcí jako národnímu koordinátorovi agendy rovných příležitostí mužů a žen.

Odpovídají: členové vlády
Termín: 31.12. 2001

11. Doplnit nové opatření označené jako bod 1.11. následujícího znění :

Předložit vládě návrh na ustavení Vládního výboru pro rovné příležitosti mužů a žen.

Odpovídá: ministr práce a sociálních věcí
Termín: 31. 12. 2001

2. Právní zabezpečení předpokladů rovnosti mužů a žen a zvyšování úrovně právního vědomí

V implementaci komunitárního práva o rovném zacházení s muži a ženami učinila v roce 2000 Česká republika další zásadnější pokrok. Novela zákoníku práce, jež nabyla účinnosti od 1.1.2001 zavedla

- **zásadu rovného zacházení** se všemi zaměstnanci pokud jde o pracovní podmínky, včetně odměňování, odbornou přípravu a příležitost dosáhnout funkčního nebo jiného postupu v zaměstnání;
- **pojem odměny za práci** pro účely rovného zacházení v odměňování;
- **zákaz přímé i nepřímé diskriminace** z důvodu pohlaví v pracovněprávních vztazích;
- **vyrovnání postavení obou rodičů** při konstrukci pracovněprávních nároků podmíněných péčí o děti, především transformací dosavadní další mateřské dovolené na **rodičovskou dovolenou**;
- **zákaz nežádoucího sexuálního chování** na pracovišti;
- **druhy individuálních nároků** zaměstnanců pro případ porušení zásady rovného zacházení, včetně **zákazu odvetných opatření** přijatých zaměstnavatelem v případě, že se zaměstnanec domáhá svých nároků.

Prostřednictvím novely zákoníku práce se princip rovných příležitostí pro muže a ženy promítl i do služebního poměru vojáků z povolání, příslušníků Policie České republiky a Bezpečnostní informační služby. Tento princip byl rovněž promítnut do **návrhu zákona o státní službě** předloženého vládou ke schválení Parlamentu v prosinci 2000. Obdobným způsobem bude předmětný princip transponován i do připravovaného **zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů a služeb**, jehož předpokládaná účinnost se očekává od 1. ledna 2003..

Současně s novelou zákoníku práce nabyla účinnosti 1. ledna 2001 novela zákona č.1/1992 Sb., **o mzdě, odměně za pracovní pohotovost a o průměrném výdělku** a zákona č. 143/1992 Sb., **o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a některých dalších organizacích a orgánech**. Do pracovního práva tak byla nově zavedena zásada stejné odměny pro muže a ženy za stejnou práci a za práci stejné hodnoty, jakož i základní kriteria pro hodnocení prací jako jsou složitost, odpovědnost a namáhavost. Zásada stejného odměňování se vztahuje rovněž na odměnu za pracovní pohotovost a náhrady mzdy.

S účinností rovněž od 1. 1. 2001 nabyla účinnosti novela občanského soudního řádu, která do našeho procesního práva nově zavádí **institut přenesení důkazního břemene** z žalobce na osobu žalovanou v soudním řízení o diskriminaci v pracovních věcech.

Pokud jde o slučitelnost výše uvedené legislativy s komunitárním právem, pak se v důsledku pozměňovacích návrhů poslanců nepodařilo do zákoníku práce

implementovat **povinnost zaměstnavatele informovat** své zaměstnance o opatřeních přijatých v organizaci v zájmu rovného zacházení s muži a ženami v zaměstnání⁷.

Jisté problémy rovněž přetrvávaly při transpozici pojmu „odměna za práci“ pro potřeby aplikace principu rovného odměňování mužů⁸ a žen, který v kontextu práva ES přesahuje obecný pojem mzdy. Prostřednictvím novely zákoníku práce se však tuto otázku podařilo uspokojivě vyřešit vymezením tohoto pojmu jako „odměňování za práci a jiná peněžitá plnění a plnění peněžité hodnoty“.

Další významnou iniciativou v oblasti právního prosazování genderové rovnosti byla ratifikace **Opčního protokolu k Úmluvě o odstranění všech forem diskriminace žen** (CEDAW). Tento opční protokol zavádí proces, kterým si může **jednotlivec - občan státu**, který je smluvní stranou úmluvy, stěžovat (oznamovat) u orgánů úmluvy (Výbor) na porušování smluvních závazků svou vlastní zemí. Podmínkou zahájení řízení Výborem, který je kontrolním mechanismem, je, že oznamovatel (stěžovatel) **vyčerpal všechny vnitrostátní prostředky k nápravě**. Výbor zasáhne tak, že může požádat dotčený stát, aby ještě před vydáním vlastního aktu přijal dočasné (předběžné) opatření nezbytné k zabránění nenapravitelné újmy, následně Výbor věc projedná a na základě objektivně zjištěného stavu vyjádří svůj názor a předá členskému státu příslušné doporučení. Stát musí do 6 měsíců Výboru podat písemnou zprávu, co na základě jeho doporučení učinil. Výbor může rovněž jednat z **vlastní iniciativy**, tj. na základě různě získaných informací při jejich ověřování s ním stát musí spolupracovat tak, že zpracovává odpovědi na předložené dotazy.

Na plnění úkolu **posoudit možnost přijetí speciálního zákona** upravujícího rovnost mužů a žen, právo na rovné příležitosti a rovné zacházení a postupy, kterými lze rovnost reálně prosadit, MPSV organizačně spolupracovalo s Výzkumným ústavem práce a sociálních věcí. Zpracování odborné expertízy bylo svěřeno doc. JUDr. Josefu Blahožovi, DrSc., vědeckému pracovníkovi Ústavu státu a práva Akademie věd ČR v oblasti ústavního práva a členu Mezinárodní akademie srovnávacího práva se sídlem v Paříži. Autor na dané téma zpracoval úvodní studii, která se dne 22. června 2000 stala předmětem odborného semináře, při kterém byla současně podrobena odborné diskusi. Výsledky této diskuse i přes nezáměr právních odborníků, kteří pozvání účasti na tomto semináři převážně nevyužili, vyzněly nakonec se závěry této studie souhlasně. Na základě podnětů semináře autor zpracoval závěrečnou verzi své expertízy, jejíž výsledky vyústily v jednoznačný závěr ve prospěch přípravy zvláštního zákona o rovnosti mužů a žen.

Koordinační oprávnění MPSV týkající se vnitrostátní agendy postavení žen ve společnosti⁹ nezahrnuje oprávnění zpracovávat a předkládat vládě návrhy právních předpisů vztahujících se k věcným oblastem, za které MPSV nenese přímou odpovědnost. Proto se vzhledem k velmi široké působnosti předmětného zákona, který by měl v zásadě plošně pokrývat všechny druhy společenských vztahů, jejichž

⁷ Viz čl. 7 směrnice Rady č. 75/117/EHS, o sladění zákonů členských států týkajících se uplatnění zásady stejné odměny pro muže a ženy a čl. 8 směrnice Rady č. 76/207/EHS, o uplatnění zásady rovného zacházení s muži a ženami pokud jde o přístup k zaměstnání, odborné přípravě a postupu v zaměstnání a o pracovní podmínky.

⁸ ve smyslu čl. 141 Smlouvy o Evropském společenství.

⁹ Viz pozn. č.5.

regulace přesahuje zákonné kompetence MPSV, navrhuje posunout termín plnění opatření 2.2. s ohledem **na nutnost zvážení v rámci MPSV o dalším postupu vůči vládě ČR včetně určení odpovědnosti za přípravu a zpracování tohoto zvláštního zákona.**

Návrhy opatření k části 2. Právní zabezpečení předpokladů rovnosti mužů a žen a zvyšování úrovně právního vědomí:

Na základě výše uvedeného se navrhuje :

1. Opatření pod bodem 2.1. ponechat v platnosti.
2. V opatření pod bodem 2.2. nahradit termín plnění „duben 2001“ termínem plnění „březen 2002“.

3. Zajištění rovných příležitostí žen a mužů v přístupu k ekonomické aktivitě

Uplatnění žen na trhu práce zůstává stejně jako v minulých letech poměrně dobré, míra ekonomické aktivity žen se pohybuje kolem 51,5 % a míra nezaměstnanosti žen činí 10,7 %. Úřady práce pokračují v rozšiřování možností účastnit se vzdělávacích kvalifikačních a rekvalifikačních programů. Zatím se však stále nepokročilo v záměru prosadit účast občanů, kteří pečují o malé děti, v těchto programech ještě předtím, než se zaevidují na úřadu práce jako uchazeči o zaměstnání. Oproti předchozímu období naopak dochází ke zhoršování postavení mladých absolventů a žen s malými dětmi, kteří jsou průběžně z trhu práce vytlačováni. Úroveň nezaměstnanosti těchto skupin se ve srovnání s nezaměstnaností průměrné populace stále zvyšuje.

Speciální **rekvalifikační kurzy** pro ženy realizují ÚP výjimečně, zvýšená pozornost je věnována především ženám, které se do evidence vracejí po mateřské dovolené a ženám pečujícím o děti či postiženého člena rodiny. Zajímavé aktivity rozvíjí např. ÚP ve Zlíně, který organizuje tzv. polomotivační kurzy zdůrazňující sociálně-psychologický aspekt, na které navazují běžné rekvalifikační programy. V roce 2000 tvořily ženy 55,5 % rekvalifikovaných s 55,65 % úspěšností ukončení rekvalifikace.

MŠMT považuje současnou soustavu vzdělávacích oborů za otevřenou a lze ji regulovat v závislosti na požadavcích trhu práce. **MŠMT v této oblasti spolupracuje s MPSV a ÚP**, přičemž tato spolupráce byla rozšířena i na oblast poradenství. Z okresní sledovanosti struktury oborů, které nezaměstnaní absolventi škol studovali, se v současné době přechází na sledování na jednotlivých školách. (opatření 3.1.).

Ke zvýšení informovanosti a podněcování zájmu dívek o **připravu na povolání v učebních a studijních oborech, které jsou z hlediska pohlaví považována za netypická**, přispěl rovněž výše uvedený Pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy¹⁰, jehož dodržování sleduje Česká školní inspekce podle vypracované metodiky. MŠMT konstatuje, že na základě statistických dat se již dívky začínají v netradičních oborech uplatňovat.

¹⁰ viz pozn.č.5

Záměry státní politiky zaměstnanosti jsou realizovány prostřednictvím Národního plánu zaměstnanosti (NPZ), schváleného vládou v květnu 1999. V rámci aktivní politiky zaměstnanosti podporuje MPSV též zaměstnanost znevýhodněných skupin, k čemuž by měly přispět i aktivity realizované na základě zákona č.72/2000 Sb., o investičních pobídkách. Oblasti rovných příležitostí mužů a žen je věnován celý 4. pilíř NPZ, který sleduje plnění opatření 3. části Priorit.

Rozdíly v průměrných pracovních příjmech žen a mužů nadále přetrvávají. Od roku 1996 do roku 1999 **vykazují zhoršení o 4 %**, podíl průměrné mzdy ženy na průměrné mzdě muže tvoří 73,2 % (viz část IIIa. - příloha č.2). Podle výsledků zahraničních i domácích výzkumů je tento rozdíl způsobován mimo jiné i diskriminací. Výzkumný ústav práce a sociálních věcí (VÚPSV) byl proto pověřen zpracovat **analýzu rozdílů ve výši pracovních příjmů mužů a žen** a navrhnout modelový **postup zjišťování podílu diskriminace** na těchto rozdílech. Výzkumem by měl být zjištěn výchozí stav, navržen postup, kterým bude tento rozdíl pravidelně měřen a nalezena vhodná jednotná metoda měření podílu diskriminace. Závěrečná zpráva tohoto výzkumu bude zpracována do června 2002.

MPSV bylo pověřeno vládou vypracovat metodu hodnocení jednotlivých druhů prací tak, aby mohla být objektivně posuzována rovnost v odměňování. Tato metoda je zpracována, ale s její aplikací se počítá až pro účely zákona o státní službě, a dále při zařazování prací vykonávaných v rozpočtových a některých dalších organizacích do nově zaváděných 16 platových tříd. Stejná metoda je uplatňována v podnikatelské sféře při zařazování prací do tarifních stupňů a uplatňování minimálních mzdových tarifů. Katalog činností pro zaměstnance správních úřadů a katalog prací pro zaměstnance ve veřejných službách a správě, které jsou zpracovány podle analytické metody hodnocení prací, se stanou součástí příslušných nařízení vlády, která nabudou účinnosti dnem 1. ledna 2002. Přestože uplatnění analytické metody není pro zaměstnavatele v podnikatelské sféře povinné, lze očekávat její širší aplikaci i v této sféře, a to v souvislosti s povinnostmi zaměstnavatelů poskytovat zaměstnancům mzdu podle kritérií stanovených v zákoně o mzdě (složitost, odpovědnost a namáhavost práce, obtížnost pracovních podmínek, pracovní výkonnost a dosahované pracovní výsledky) a navazující povinnost zjišťovat hodnotu práce s cílem zajistit rovnost v odměňování mužů a žen za stejnou práci a za práci stejné hodnoty. K usnadnění postupu zaměstnavatelů při plnění těchto zákonných povinností bude analytická metoda hodnocení prací doplněna o další hlediska a přizpůsobena jejich praktickým potřebám.

Kontrolní činnost úřadů práce se v roce 2000 v této oblasti mírně zintenzívnila. **Kontrola dodržování ustanovení zakazujících diskriminaci z hlediska pohlaví** při uplatňování práva na zaměstnání se stala součástí kontrol zaměřených na dodržování pracovněprávních předpisů. Kontroly zaměřené však pouze na tuto oblast jsou méně časté. Jedná se především o případy diskriminační inzerce. U většiny podnětů však nebylo porušení zákazu diskriminace z hlediska pohlaví prokázáno. Za rok 2000 bylo úřady práce za porušení zákazu diskriminace z hlediska pohlaví uloženo na pokutách 42.000,- Kč.

V rámci kontrol dodržování nově přijatých novel předpisů o odměňování bude do programu kontrolní činnosti rovněž zařazen úkol sledovat dodržování principu stejné mzdy za stejnou práci.

Návrhy opatření k části 3. Zajištění rovných příležitostí žen a mužů v přístupu k ekonomické aktivitě:

Na základě výše uvedeného se navrhuje:

1. Opatření pod bodem 3.2. nahradit opatřením následujícího znění :

Přizpůsobit metodu hodnocení jednotlivých druhů prací praktickému uplatnění tak, aby účinně přispívala k odstranění diskriminace v odměňování a poskytla zejména soudní a kontrolní praxi podklady pro postup proti diskriminaci.

Odpovídá: ministr práce a sociálních věcí
Termín: do 31. března 2002

1. Doplnit nové opatření označené jako bod 3.5. následujícího znění :

Prostřednictvím školních osnov, učebních a dalších materiálů pokračovat v úsilí o vymýcení stereotypního diskriminačního nahlížení na postavení muže a ženy v rodině, v zaměstnání a ve společnosti a dále prosazovat princip rovnosti mužů a žen v rámci aktivit spojených s Národním programem rozvoje vzdělávání v ČR – tzv. “Bílou knihou”.

Odpovídá: ministr školství, mládeže a tělovýchovy
Termín: průběžně

2. Doplnit nové opatření označené jako bod 3.6. následujícího znění :

Podporovat přístup žen k zaměstnáním, kde se využívají informační a komunikační technologie, zejména zvýšením účasti žen na relevantním vzdělávání a výcviku.

Odpovídají: ministr práce a sociálních věcí,
ministr školství, mládeže a tělovýchovy
Termín: průběžně

Zbývající opatření části 3. se navrhuje ponechat v platnosti.

4. Vyrovnávání sociálního postavení žen a mužů pečujících o děti a potřebné členy rodiny

Většina opatření této části Priorit spadá do věcné působnosti MPSV, jež uložené úkoly průběžně plní. Opatření (4.1.) bylo promítnuto zejména do novely zákoníku práce (účinné od 1.1. 2001), jejímž prostřednictvím došlo **k vyrovnání postavení obou rodičů při konstrukci pracovněprávních nároků podmíněných péčí o děti**. Jedná se zejména o transformaci dosavadní další mateřské dovolené na rodičovskou dovolenou, vyrovnání postavení zaměstnaných matek a otců malých dětí při vysílání na pracovní cesty nebo při přeložení, při rozvazování pracovního poměru a v možnostech úpravy pracovní doby. Analogická úprava byla zavedena rovněž pro příslušníky ozbrojených sborů v rámci jejich služebních poměrů. Stejnou novelou byl změněn i zákon o státní sociální podpoře a v návaznosti na výše uvedené změny v zákoníku práce se nyní řeší souběh nároku na dávku v případě, kdy současně čerpá mateřskou dovolenou žena a rodičovskou dovolenou muž. Nově připravovaná kodifikace zákoníku práce počítá s rozšířením možností zaměstnavatelů při uplatňování flexibilních forem zaměstnání, které by zaměstnaným ženám i mužům napomáhaly k snadnějšímu sladování jejich pracovních a rodinných povinností.

Systémem sítě státních a veřejných zařízení péče o malé děti, děti předškolního věku a děti v mimoškolní péči, je v zásadě poptávka po tomto druhu služeb uspokojována. Specifická situace se vyvíjí v zajišťování služeb péče o děti nejútlejšího věku, která je zatím poskytována zařízeními typu jeslí. Jesle dosud spadají do soustavy zdravotnických zařízení. V soustavě zdravotnických zařízení jsou kojenecké ústavy, dětské domovy pro děti do 3 let, jesle a stacionáře vedeny jako zvláštní dětská zařízení. Náklady na tuto péči jsou hrazeny z prostředků zřizovatele, tj. převážně z rozpočtů městských nebo obecních úřadů. Nově připravovaný zákon o zdravotní péči však počítá s vyřazením jeslí ze soustavy zdravotnických zařízení, neboť v nich není poskytována konkrétní zdravotní péče. Od 1.3. 2000 vznikla k zaopatření dětí do 3 let věku nově vázaná živnost „Péče o dítě do 3 let věku v denním režimu“. V souvislosti se snižující se porodností a hojným využíváním institutu rodičovského příspěvku – až do 4 let věku dítěte - došlo od roku 1989 na základě vyjádření MZdr k výraznému poklesu počtu těchto zařízení.

Mateřské školky patří mezi školská zařízení, která tvoří podpůrný systém škol. Podle vyjádření MŠMT je nabídka míst v mateřských školách plnících funkci předškolního vzdělání většinou dostatečná, mnohdy však špatně dostupná.

Péče o další potřebné členy rodin zaměstnaných občanů je zabezpečována službami sociální péče, poskytovanými zejména prostřednictvím státních ústavů a ústavů provozovaných okresními (magistrátními) a obecními úřady. Filosofie státu v oblasti sociálních služeb je vyjádřena v návrhu věcného záměru zákona o sociálních službách a lze jí jednoznačně označit jako postupnou deinstitucionalizaci a poskytování sociálních služeb občanům v jejich přirozeném prostředí. Kromě toho právní zakotvení sociálních služeb přinese také nové postavení uživatelů sociálních služeb s důrazem na služby orientované na pomoc rodinám (uvedený materiál prošel na podzim 2001 připomínkovým řízením a byl zveřejněn na internetových stránkách MPSV). Předpokládaná účinnost zákona o sociálních službách je k 1. lednu 2002.

Stav služeb nouzového ubytování matek s dětmi formou umístění v tzv. azylových domech, provozovaných občanskými sdruženími a charitativními organizacemi církví, není uspokojivý z důvodu nízké kapacity a nedostatečné územní dostupnosti vzhledem k poptávce. Prostředky k podpoře rozvoje azylových domů jsou v současné době limitovány možnostmi státního rozpočtu, jakož i možnostmi veřejných rozpočtů.

Stejně jako v předcházejících letech podporuje MMR **výstavby domů s pečovatelskou službou**, a to formou investičních dotací na výstavbu malometrážních bytů, které jsou určeny pro zdravotně postižené občany a seniory, a jsou doplněny o sociální služby. V roce 2000 bylo ze státního rozpočtu vyhrazeno na tuto formu podpory 479 mil. Kč. Pro rok 2001 se připravuje nové nařízení vlády, které bude upravovat podmínky pro poskytování finanční podpory na tzv. podporované bydlení. Program bude zaměřen nejen na podporu výstavby bytů pro občany se zdravotním handicapem, ale také na ohrožené ženy, osoby ze znevýhodněného sociokulturního prostředí atd.

Návrhy opatření k části 4. Vyrovnávání sociálního postavení žen a mužů pečujících o děti a potřebné členy rodiny:

Na základě výše uvedeného se navrhuje následující:

1. Doplnit nové opatření označené jako bod 4.5. následujícího znění :

Podporovat zřizování bytů obcemi pro osoby se zvláštními potřebami, a to včetně ohrožených osob, zejména osob s nezaopatřenými dětmi v tíživé sociální situaci a oběti domácího násilí.

Odpovídá: ministr pro místní rozvoj
Termín: průběžně

Zbývající opatření části 4. se navrhuje ponechat v platnosti.

5. Zohledňování žen z hlediska jejich reprodukční funkce a fyziologických odlišností

Opatření, kterým by se měla v pracovních vztazích nadále prosazovat **zvýšená ochrana žen**, zejména těhotných a matek nejmenších dětí, předpokládá v kontextu evropského práva **důslednou revizi**. Právo ES sice od členských států vyžaduje zvýšenou ochranu žen, ale v odlišném osobním rozsahu konečných adresátů této ochrany a v úrovni této ochrany. Na rozdíl od osobního rozsahu určeného platným zákoníkem práce a vyhláškou MZD č. 261/1997 Sb., kterou se stanoví práce a pracoviště, které jsou **zakázané všem ženám**, těhotným ženám, matkám do konce devátého měsíce po porodu a mladistvým, a podmínky, za nichž mohou mladiství výjimečně tyto práce konat z důvodu přípravy na povolání, zaručuje

komunitární právo¹¹ tento druh ochrany **pouze ženám těhotným, krátce po porodu a kojícím**. Úroveň ochrany přesahující požadavky směrnice sice komunitární právo připouští, ovšem pouze potud, pokud není enormní a ve svém důsledku nevyřazuje ženy nedůvodně z účasti na profesních nebo vzdělávacích aktivitách. Z aktuálních zjištění vyplývá, že současný vzdělávací systém, s odvoláním na výše uvedenou vyhlášku MZd, neumožňuje dívkám vzdělávat se ve více než 12 skupinách učebních a studijních oborů (tj. celkem více než 100 druhů těchto oborů). Ustanovení¹² uváděné MŠMT na podporu **omezení ve vzdělávání dívek** však sleduje odlišný cíl než je ochrana jejich zdraví. Ta nalézá oporu v ustanovení jiném¹³, přičemž ve smyslu výše uvedeného má tato ochrana směřovat vůči ženám především ve speciálních obdobích jejich života. Novela zákoníku práce proto kromě zákazu práce pod zemí všem ženám s výjimkami stanovenými v zákoně, stanoví nebo zmocňuje ke stanovení prací zakázaných pouze ženám těhotným, krátce po porodu a kojícím.

V zájmu neomezovat nedůvodně ženy v přístupu k odbornému vzdělávání a zaměstnání, navrhuje se postupovat v intencích evropského práva¹⁴ a pokračovat v procesu hodnocení, zda je při pokračujícím rozvoji ve využívání nových technologií a organizaci práce uplatňování příslušných omezení nadále důvodné. Splněním tohoto opatření se předpokládá nalezení **vyváženého přístupu, který ženám poskytne takovou ochranu**, která ve svém důsledku nebude působit **kontraproduktivně**.

Ministerstvo zdravotnictví dále pokračuje v **Národním programu zdraví**, jehož cílem je dosáhnout pozitivních změn v chování lidí a jejich životních podmínkách, v rozvíjení zdravého životního stylu. V roce 2000 bylo v rámci Programu realizováno 118 projektů, např. „Zdravá nekouřící žena – zdravé dítě roku 2000“, „Zdravé těhotenství, zdravá generace“ a další. V rámci IGA se řeší program „Zlepšení reprodukčního zdraví“. MZdr rovněž podporuje programy z okruhu prevence nádorových a kardiovaskulárních onemocnění.

Závěrem se navrhuje ponechat opatření části 5. v platnosti.

6. Potlačování násilí na ženách

Na základě opatření 6.1. má MV, MPSV a zmocněnec vlády ČR pro lidská práva uskutečnit do konce roku 2001 **informační kampaň o nepřijatelnosti domácího násilí na ženách**. Byla zahájena přípravná jednání a navázána rovněž spolupráce s nevládními organizacemi, které se danou problematikou zabývají, a jejichž činnost je více než přínosná (ProFem, Rosa, La Strada, Bílý kruh bezpečí a další). Bohužel vláda je limitována omezenými finančními prostředky, které může na realizaci kampaně uvolnit, což může negativně ovlivnit jak její průběh tak zejména

¹¹ Směrnice Rady č. 92/85/EEC o provádění opatření ke zlepšení bezpečí a ochranu zdraví při práci těhotných žen, žen po porodu a kojících

¹² Čl.2, odst.2 směrnice Rady 76/207/EEC vylučuje z rozsahu její působnosti takové pracovní činnosti, u nichž z důvodů jejich povahy nebo kontextu, v němž jsou vykonávány, představuje pohlaví rozhodující faktor

¹³ Čl.2, odst.3 směrnice Rady 76/207/EEC

¹⁴ směrnice Rady č. 76/207/EEC o zavedení zásady rovného zacházení s muži a ženami, pokud jde o přístup k zaměstnání, odborné přípravě a postupu v zaměstnání a o pracovní podmínky, čl. 9, odst. 2

její výsledky. Velmi důležitá je provázanost a vzájemná informovanost o aktivitách, které jak nositelé kampaně tak nevládní organizace na tomto poli podnikají.

V rámci mediálních aktivit Policejního prezidia ČR proběhlo několik besed, informace o této problematice budou zařazeny do pořádaných kursů, seminářů cílených zejména na policisty, základní informace jsou zveřejněny na internetu, resortní periodický tisk věnuje této problematice také svou pozornost. Z nevládních organizací spolupracuje MV zejména s Bílým kruhem bezpečí, protože rozsah jeho činnosti pokrývá veškeré oběti trestné činnosti a je proto pro MV partnerem v celé řadě dalších úkolů, z nichž násilí na ženách představuje sice důležitou, ale pouze přesně specifikovanou část. MV poskytuje pro spolupráci stejné možnosti všem nevládním neziskovým organizacím, které o ni mají zájem a prokazují schopnosti být pro spolupráci konstruktivními a dělnými partnery.

Aktivity v oblasti násilí na ženách jsou rozsáhlé. MV připravilo ve spolupráci s BKB právní analýzu problematiky domácího násilí na ženách, MS připravuje výzkum týkající se této problematiky; MPSV založilo v roce 2000 pracovní skupinu k této problematice při Republikovém výboru pro děti, mládež a rodinu; sekce rovných příležitostí v rámci Rady vlády ČR pro lidská práva iniciovala návrh na rozšíření § 215 týrání svěřené osoby (osoba blízká) - MS však tuto iniciativu v rámci přípravy nového trestního zákona nepodpořilo. Proto se navrhuje přidat nové opatření 6.4. pro Ministerstvo spravedlnosti, aby znovu zvážilo zmíněný **návrh na novelizaci ustanovení § 215 trestního zákona (týrání svěřené osoby) a další možnost úprav legislativních opatření týkajících se násilí na ženách.**

Bílý kruh bezpečí připravuje na září 2001 zahájení provozu celostátní telefonické linky s nepřetržitým provozem pro oběti domácího násilí a v této souvislosti plánuje také vlastní informační kampaň zaměřenou na nepřijatelnost domácího násilí a na otevření linky. ProFem a Rosa připravují televizní spot, byl zahájen roční projekt La Strady, Rosy a ProFemu „Advocats for women“, kde jedna z pracovních skupin je zaměřena na problematiku domácího násilí; kromě toho bude od 18. dubna 2001 fungovat právní poradenská linka pro oběti násilí na ženách v Praze. ProFem také zahájil vydávání internetového občasníku s názvem iZpravodaj proti domácímu násilí (<http://izpravodaj.profem.cz>) a kromě již zmíněného televizního spotu organizuje i další informační aktivity (plakáty, nálepky apod.). Organizace proFem a ROSA připravují dvouletý intervenční projekt proti domácímu násilí, kde se mají v první fázi sejít opakovaně ke kulatému stolu všechny zainteresované složky společnosti (nevládní organizace, Policie ČR, zástupci magistrátů a krajských úřadů, zástupci příslušných resortů). La Strada zabývající se prevencí obchodu se ženami, který je specifickou formou násilí na ženách, rozvíjí preventivní a informační činnost. V rámci projektu prevenční kampaně „Tvé tělo patří jenom Tobě“ zahájila činnost informační a SOS linka, v rámci kampaně sociální podpory poskytuje sociální asistenci včetně zajištění azylového ubytování.

Nevládní organizace upozorňují na nedostatečný počet azylových domů a nedostatečnou podporu ze strany státu (např. Rosa provozuje 5 azylových pokojů s utajenou adresou s nepatrnou podporou státu). Všechny sociální služby, kam spadá i tato problematika, nejsou nárokové a jejich finanční podpora je poskytována v rámci dotační politiky MPSV.

MPSV si uvědomuje, že je třeba věnovat této oblasti zvýšenou pozornost, a proto se navrhuje doplnit opatření 6.3. ve smyslu věnovat **větší úsilí rozšiřování sítě azylových domů pro ženy – oběti násilí, oběti obchodu se ženami; podporovat vznik azylových domů s utajenou adresou a zároveň aktivně vyhledávat možnosti podpory nevládních organizací žen zabývajících se těmito aktivitami.**

Opatření 6.2. k podpoře **působení interdisciplinárních týmů** spojujících zdravotní, sociální, právní a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů násilí na ženách je plněno stále nedostatečně, a proto se navrhuje posunout termín plnění z dubna 2001 na duben 2002.

MZdr v této souvislosti podpořilo částkou 826.900 Kč projekty BKB zaměřené na poradny pro oběti trestných činů v ČR, ve kterých pracují interdisciplinární týmy odborníků. V gesci MV bude v letech 2001-2 realizován projekt zaměřený na zefektivnění prevence a postihu obchodování s lidmi, za interdisciplinární účasti se konal tzv. Kulatý stůl k obchodu se ženami a ke komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí, ve spolupráci s BKB se připravuje projekt na rozšíření vzdělání příslušníků Policie ČR (např. zacházení s oběti trestné činnosti tak, aby nedocházelo k jejich další viktimizaci, týká se zejména obětí domácího násilí a obětí sexuálně motivované násilné trestné činnosti na ženách) . MV upozorňuje na možnost aplikace přístupu v oblasti násilí na ženách, který má MPSV na základě Národního plánu boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí. Navrhuje se proto upravit v těchto intencích opatření 6.2.

Návrhy opatření k části 6. Potlačování násilí na ženách:

Na základě výše uvedeného se navrhuje následující:

1. V opatření pod bodem 6.1. rozšířit úkol o spolupráci s nevládními organizacemi, nahradit termín plnění „do roku 2001“ termínem plnění termín „do roku 2002“ a rozšířit nositele opatření o MŠMT:

6.1. Uskutečnit veřejnou informační kampaň o nepřijatelnosti domácího násilí a dalších forem násilí páchaného na ženách a umožnit nevládním organizacím účast v pracovní skupině vytvořené k plnění tohoto úkolu.

Odpovídají: ministr vnitra,
ministr práce a sociálních věcí, ministr
školství, mládeže a tělovýchovy,
zmocněnec vlády ČR pro lidská práva
Termín: do konce roku 2002

2. Opatření pod bodem 6.2. nahradit opatřením následujícího znění :

Vytvořit pracovní skupinu složenou ze zástupců odpovědných resortů i zástupců nevládního sektoru za účelem řešení způsobů zavedení a působení interdisciplinárních týmů spojujících zdravotní, sociální, právní a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů násilí na ženách; využít informace MPSV získané při realizaci Národního plánu boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí.

Odpovídají: ministr vnitra,
ministr práce a sociálních věcí,
ministr zdravotnictví
Termín: duben 2002

2. Opatření pod bodem 6.3. doplnit v následujícím znění:

Zaměřit sociální práci na pomoc obětem násilných trestných činů, na rodiny, kde je ohrožen zdravý vývoj a výchova dětí. V rámci této pomoci podpořit rozšiřování sítě azylových domů pro ženy – oběti násilí. Podpořit vznik azylových domů s utajenou adresou a podpořit nevládní organizace žen zabývající se těmito aktivitami.

Odpovídá: ministr práce a sociálních věcí
Termín: 31.3. 2002

3. Doplnit nové opatření označené jako bod 6.4. následujícího znění :

Zvážit novelizaci ustanovení § 215 trestního zákona (týrání svěřené osoby) tak, aby trestně postihovalo i týrání jiných než jenom svěřených osob, a dále zvážit možnost přijetí dalších legislativních a jiných opatření směřujících k potlačování domácího násilí a lepší ochraně jeho obětí.

Odpovídají: ministr spravedlnosti,
ministr vnitra, zmocněnec vlády ČR
pro lidská práva
Termín: duben 2002

Zbývající opatření se navrhuje ponechat v platnosti.

7. Sledování a vyhodnocování účinnosti uplatňování principu rovného postavení mužů a žen

Na základě vyjádření většiny resortů je **pravidelné a celoroční sledování a vyhodnocování účinnosti jednotlivých opatření** týkajících se uplatňování principu rovného postavení mužů a žen zajištěno. Z velké části probíhá formou analýz předávaných vedení, příslušným odborům, dále metodickou či kontrolní činností. MO vedle sekce personální a sociální politiky, která plní koordinační funkci, zřídilo v roce 1998 jako pomocný a poradní orgán pracovní skupinu k řešení problematiky rovnosti mužů a žen. Dodržování rovnosti mužů a žen je sledováno rovněž v rámci kontrol Inspekce ministra obrany a od roku 2001 bylo zavedeno zvláštní sledování výskytu podnětů týkajících se diskriminace na základě pohlaví, které přicházejí na Otevřenou linku armády.

Opatřením 7.2. měl ministr práce a sociálních věcí a předsedkyně ČSÚ zabezpečit **periodické vydávání publikace** obsahující genderově utříděné statistické údaje, které informují o účasti mužů a žen na rozhodujících společenských

aktivitách. První periodické vydání publikace „Ženy a muži v číslech“ vyšlo koncem roku 2000.

Finanční prostředky v rámci resortní **grantové politiky** (opatření 7.4.) v roce 2000 poskytlo několik ministerstev. MPO podporuje zejména aktivity, které souvisejí s rozvojem podnikatelské činnosti žen.

Institut pro kriminologii a sociální prevenci MS zařazuje výzkum společenských jevů vedoucích k diskriminaci žen do pravidelných ročních plánů výzkumné činnosti. Bylo provedeno např. šetření na téma „Sociálně patologické aspekty zneužívání drog u pražské mládeže“, kde pokračuje ve výzkumu zaměřeném na zpracovávání údajů zohledňujících zvláštnosti drogové kariéry u žen a dívek. V rámci výzkumného záměru „Stav a trendy vývoje kriminality a sociální patologie v ČR, možnosti a formy prevence“ je řešen úkol Domácí násilí – některé kriminologické aspekty a v rámci tohoto záměru je rovněž Institut garantem mezinárodního srovnávacího výzkumu, kde je jeho část zaměřena na problematiku násilí na ženách.

Rovněž MV finančně podpořilo v roce 2000 zpracování právního rozboru postavení obětí domácího násilí v nejširších právních a procesních souvislostech. Byl schválen také Národní plán boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí, v jehož rámci se předpokládá podpora výzkumu zaměřeného na komerční sexuální zneužívání dětí.

MK přes absenci grantové politiky v této oblasti upozorňuje na užitečnost takto zaměřených projektů, které by mohly značně ovlivnit genderové vnímání široké veřejnosti.

Na základě výše uvedeného se navrhuje ponechat opatření v části 7. v platnosti.

Přílohy k souhrnné zprávě

Tabulka č. 1 - Účast žen a mužů ve vedoucích funkcích jednotlivých resortů

Tabulka č. 2a - Podíl průměrné mzdy žen na průměrné mzdě mužů

Tabulka č. 2b – Podíl průměrné mzdy žen na průměrné mzdě mužů podle odvětví

Poznámky k tabulkám 2a a 2b:

- 1. Příčinu rozdílu mezi pracovními příjmy mužů a žen nelze spatřovat pouze a výlučně v nerovném zacházení s muži a ženami – na rozdílu příjmů se podílejí i další faktory nediskriminační povahy (např. dobrovolné rozhodnutí ženy vykonávat časově méně náročné povolání i za cenu nižšího výdělku).*
- 2. Disproporce v řádku „Podnikatelská sféra“ a „Nepodnikatelská sféra“ v tabulce 2a při porovnání s řádkem „celkem“ v tabulce 2b ve všech sledovaných letech, zejména v sloupci „zlepšení, zhoršení“, mají podle sdělení ČSÚ původ ve velmi rozdílných „vahách“ odvozených z počtu žen a mužů v podnikatelské a nepodnikatelské sféře.*

1. ÚČAST ŽEN V ROZHODOVACÍM PROCESU

Tabulka č. 1 – účast mužů a žen ve vedoucích funkcích jednotlivých resortů k 31. 12. 2000

(Pramen: sdělení resortů)

funkce ⇒	ministr	náměstek ministra		ředitel odboru			vedoucí oddělení			ostatní odborní pracovníci			ředitel resortní instituce			vedoucí detaš. pracoviště		
	M/Ž	M	Ž	M	Ž	%Ž	M	Ž	%Ž	M	Ž	%Ž	M	Ž	%Ž	M	Ž	%Ž
ministerstvo ↓	M/Ž	M	Ž	M	Ž	%Ž	M	Ž	%Ž	M	Ž	%Ž	M	Ž	%Ž	M	Ž	%Ž
dopravy a spojů	M	3	2	14	2	12,5	33	12	26,7	133	129	49,2	3	0	0	6	0	0
financí	M	7	0	34	10	22,7	93	62	40,0	355	679	65,6	-	-	-	-	-	-
kultury	M	3	1	4	9	69,2	13	15	53,6	57	129	69,2	-	-	-	-	-	-
pro místní rozvoj	M	7*	0	20	8	28,6	28**	17	37,8	114	195	63,1	3	1	25	9	0	0
obraný: vojáci z povolání	M	1	0	63	0	celk.	98	1	celk.	409	28	celk.	-	-	-	-	-	-
občanští zaměstnanci***		3	0	6	1	1,4	17	5	4,9	159	240	32,0						
práce a sociálních věcí	M	6	1	10	10	50,0	29	26	47,3	142	339	70,4	86	21	19,6	6	8	57,1
průmyslu a obchodu	M	5	1	43	13	23,2	70	24	25,5	364	344	48,6	456	56	10,4	-	-	-

spravedlnosti****	M																	
školský, mlád. a tělov.****	M																	
vnitřní	M	3	2	38	8	17,3	127	69	35,2	1143	757	39,8	8	3	27	-	-	-
zahraničních věcí ústředí	M	8	2	23	5	17,9	45	15	25	218	371	63	6	0	0	-	-	-
zahraničí										736	290	28,3				99	17	14,6
zdravotnictví****	M																	
zemědělství	M	7	0	81	12	14,9	50	24	48	345	451	76,5	135	11	7,5	-	-	-
životního prostředí	M	5	2	19	35	64,8	34	17	33,3	175	250	58,8	13	1	7,1	7	2	22,2
Úřad vlády: ministr	M	1	1	20	7	25,9	29	18	38,3	126	138	52,3				5	1	16,6
místopředseda vlády	M																	
předseda vlády	M																	
Celkem		59	12	375	120	24,2	666	305	31,4	4476	4340	49,2	710	93	11,5	132	28	17,5

* včetně řed. úřadů

** včetně zástupců řed. odborů

*** včetně Generálního štábu

**** resort údaje nesdělil

***** zahrnuje státní podniky, podniky v likvidaci, rozpočtové a příspěvkové org.

Tabulka č. 2a - Podíl průměrné mzdy žen na průměrné mzdě mužů

Ministerstvo práce a sociálních věcí
Odbor příjmové politiky

Podíl průměrné mzdy žen na průměrné mzdě mužů (v %)

Data ČSÚ

	1996	1997	1998	1999	zlepšení + zhoršení - 1999 - 1996
Typ hospodaření					
Podnikatelská sféra	75,6	74,6	73,9	73,6	-2,0
Nepodnikatelská sféra	71,6	73,7	71,9	74,9	3,3
<i>v tom vlastnictví</i>					
soukromé	74,6	71,0	71,7	72,1	-2,5
družstevní	78,9	76,4	74,3	76,6	-2,3
státní	79,5	78,2	71,3	74,0	-5,5
komunální	76,1	73,4	77,9	81,9	5,8
společenské	86,6	81,8	81,7	75,2	-11,4
zahraniční	60,0	61,8	59,7	60,4	0,4
mezinárodní	72,5	74,2	72,4	71,7	-0,8
smíšené	75,6	77,9	77,5	74,9	-0,7

Zdroj: Výběrová šetření ČSÚ "Mzdy zaměstnanců za rok 1996,1997,1998 a 1999"

Zpracovala: Ing. Dostálová
V Praze dne 2. srpna 2000

Tabulka č. 2b – Podíl průměrné mzdy žen na průměrné mzdě mužů podle odvětví

Odbor příjmové politiky

Podíl průměrné mzdy žen na průměrné mzdě mužů (v %)

Data ČSÚ

	1996	1997	1998	1999	zlepšení + zhoršení - 1999 -1996
Odvětví					
Celkem	77,2	75,7	72,0	73,2	-4,0
Zemědělství a myslivost, lesní hospodářství	86,4	78,7	78,1	77,2	-9,2
Dobývání nerostných surovin	69,8	71,9	71,6	72,2	2,4
Zpracovatelský průmysl	68,3	68,1	67,5	67,8	-0,5
Výroba elektřiny, plynu a vody	78,2	78,7	77,7	80,1	1,9
Průmysl celkem	68,2	68,5	67,7	68,1	-0,1
Stavebnictví	79,0	80,1	81,3	84,9	5,9
Obchod, opravy motor. vozidel a spotř.zboží	65,8	63,0	60,5	60,9	-4,9
Pohostinství a ubytování	75,8	71,3	70,6	63,4	-12,4
Doprava, skladování, pošty a telekomunikace	83,3	84,9	83,2	86,0	2,7
Peněžnictví a pojišťovnictví	68,0	66,6	65,6	53,9	-14,1
Veřejná správa, obrana, sociální zabezpečení	77,3	71,4	76,6	76,5	-0,8
Školství	68,7	78,3	68,5	71,9	3,2
Zdravotnictví, veterinární a sociální činnosti	66,4	66,2	66,4	68,2	1,8

Zdroj: Výběrová šetření ČSÚ "Mzdy zaměstnanců za rok 1996,1997,1998 a 1999"

Zpracovala: Ing. Dostálová

V Praze dne 2. srpna 2000

Výsledky připomínkového řízení

Návrh tohoto materiálu byl rozeslán do meziresortního připomínkového řízení počátkem dubna 2001 (ministerstva, Úřad vlády, zmocněnec vlády pro lidská práva, Český statistický úřad). Z patnácti resortů, které se k materiálu vyjádřily, jich osm neuplatnilo žádné připomínky nebo nepatrné formulační připomínky (Ministerstvo financí, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo dopravy a spojů, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo zahraniční, Ministerstvo obrany, Ministerstvo pro životní prostředí, Český statistický úřad). Ostatní resorty uplatnily rozsáhlejší formulační připomínky na doplnění textu, kterými blíže popisovaly a doplňovaly svou činnost v dané oblasti, upřesňovaly text úkolů apod. Tyto připomínky byly v naprosté většině akceptovány, s výjimkou doplnění textů, které svou úrovní detailů příliš překračovaly rámec materiálu předkládaného vládě. Ministerstvo pro místní rozvoj doporučovalo s ohledem na všeobecně nízkou úroveň pochopení problematiky rovnosti mužů a žen zvážit odsunutí termínu pro zpracování resortních priorit (úkol 1.10.) až na dobu po vytvoření Vládního výboru pro rovné příležitosti a samostatného odboru pro rovnost mužů a žen na Ministerstvu práce a sociálních věcí a na dobu, až resorty budou mít odborníky na danou problematiku. Po zvážení všech okolností byla dána přednost tomu, aby termín úkolu nebyl odsouván, protože již nyní i při současném stavu znalostí problematiky rovnosti mužů a žen je možné alespoň některé kroky v rámci resortů začít podnikat, např. zahájit vzdělávání.

Zásadní připomínku uplatnilo Ministerstvo vnitra a požadovalo formulační změnu v textu týkající se spolupráce ministerstva s nevládními organizacemi, konkrétně s La Stradou. Připomínce bylo vyhověno.

Zásadní připomínku uplatnil též zmocněnec vlády pro lidská práva při formulaci úkolu 6.4. týkajícího se zvážení nové právní úpravy postihu domácího násilí – připomínce bylo vyhověno. V téže věci nebylo vyhověno doporučení Ministerstva spravedlnosti odsunout navrhovaný termín pro zvážení nové právní úpravy z dubna 2002 na prosinec 2002, aby termín korespondoval s termínem předložení návrhu nového trestního zákona vládě t.j. 31. 12. 2002. Důvodem pro ponechání termínu duben 2002 je skutečnost, že požadavek na řešení trestního postihu domácího násilí je společensky velmi naléhavý, do dubna 2002 má být pouze zvážen způsob nové právní úpravy (nalezen způsob věcného řešení) a potřeba řešení uvedené problematiky je Ministerstvu spravedlnosti známa z předchozích let.

Návrh souhrnné zprávy byl zaslán k informaci a připomínkám Českomoravské komoře odborových svazů, Asociaci samostatných odborů, Svazu průmyslu a dopravy a Konfederaci zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR a počítá se s jeho projednáním v Radě hospodářské a sociální dohody ČR v květnu 2001. K materiálu se vyjádřila ČMKOS, která nemá zásadní připomínky a informuje o aktivitách odborů v dané problematice.

Návrh materiálu byl zaslán k informaci a připomínkám též čtrnácti nevládním neziskovým organizacím, které se zabývají problematikou rovnosti mužů a žen, postavením žen ve společnosti anebo se problematika uváděná ve zprávě týká jejich činnosti. K materiálu se vyjádřilo Centrum pro Gender studies – nemá zásadní připomínky, pouze blíže rozvádí možný efektivní způsob plnění úkolů.

Návrh aktualizovaných „Priorit a postupů vlády při prosazování rovnosti mužů a žen“¹⁵

1. Prosazování principu rovnosti mužů a žen jako součást politiky vlády

1.1. V rámci své mediální politiky a s ohledem na průřezový charakter politiky rovných příležitostí mužů a žen zdůrazňovat tento princip a informovat o opatřeních přispívajících k jeho zabezpečování v souvislosti s věcnou působností každého resortu.

Odpovídají: členové vlády
Termín: průběžně

1.2. **Aktivně** podporovat výběr vhodných kandidátek do funkcí ve vládních orgánech a na vedoucí místa jak v ministerstvech, tak i v jimi řízených správních úřadech a institucích.

Odpovídají: členové vlády
Termín: průběžně

1.3. Při jednání Rady hospodářské a sociální dohody prosazovat zásadu rovného postavení mužů a žen, zejména v otázkách odměňování a pracovních podmínek.

Odpovídají: zástupci vlády v Radě hospodářské a sociální dohody ČR
Termín: průběžně

1.4. **Zabezpečit, aby jednotlivá ministerstva a správní úřady v rámci svých kompetencí navazovaly spolupráci s nevládními organizacemi zabývajícími se rovnými příležitostmi žen a mužů a pokračovaly ve vyhledávání a v rozšiřování této spolupráce.** Součástí této spolupráce může být i oprávnění vyžadovat stanoviska k připravovaným právním předpisům nebo jiným zásadním rozhodnutím.

Odpovídají: členové vlády
Termín: průběžně

1.5. Využívat možností účasti v aktivitách a programech mezinárodních organizací, jejichž cílem či jedním z deklarovaných principů je rovnost mužů a žen.

Odpovídají: členové vlády
Termín: průběžně

¹⁵ Nově navrhované změny či doplnění jsou vyznačeny tučně.

1.6. Zahájit či pokračovat ve vzdělávacích aktivitách z oblasti lidských práv se zřetelem na rovnost příležitostí mužů a žen. Po ukončení vzdělávacího projektu agentury EuroProfis a MPSV využít získaných poznatků nominovaných zástupců při koncepčních procesech v rámci resortu.

Odpovídají: členové vlády

Termín: průběžně

1.7. Při přípravě právních předpisů dbát na zařazení institutů k odstraňování případného znevýhodňování v zastoupení mužů a žen v účasti na rozhodujících společenských aktivitách.

Odpovídají : členové vlády

Termín: průběžně

1.8. Podřizovat koncepční, rozhodovací a vyhodnocovací procesy ve všech fázích jejich přípravy a provádění hledisku rovnosti příležitostí mužů a žen.

Odpovídají: členové vlády

Termín: průběžně

1.9. Zahájit veřejnou diskusi o problematice rovných příležitostí mužů a žen s cílem seznámit českou veřejnost se státní politikou rovných příležitostí mužů a žen a jejími cíli.

Odpovídají: ministr práce a sociálních věcí,
zmocněnec vlády ČR pro lidská práva

Termín: **31.12. 2001**

1.10. Zpracovat resortní priority a postupy při prosazování rovnosti žen a mužů v oblastech, které spadají do věcné působnosti jednotlivých resortů, a do konce roku 2001 je předložit ministru práce a sociálních věcí jako národnímu koordinátorovi agendy rovných příležitostí mužů a žen.

Odpovídají: členové vlády

Termín: **31.12. 2001**

1.11. Předložit vládě návrh na ustavení Vládního výboru pro rovné příležitosti mužů a žen.

Odpovídá: ministr práce a sociálních věcí

Termín: **31. 12. 2001**

2. Právní zabezpečení předpokladů rovnosti mužů a žen a zvyšování úrovně právního vědomí

2.1. Průběžně revidovat platné právní předpisy s ohledem na jejich soulad s principem rovného postavení žen a mužů ve společnosti, resp. s odpovídajícími požadavky práva Evropského společenství. V návaznosti na výsledky této revize rušit, měnit nebo doplňovat ty platné právní předpisy, které jsou s tímto principem v rozporu. Při přípravě nových předpisů pak důsledně dbát prosazování shora uvedeného principu.

Odpovídají: členové vlády
Termín: průběžně

2.2. Posoudit možnost přijetí speciálního zákona upravujícího rovnost mužů a žen, právo na rovné příležitosti a rovné zacházení a postupy, kterými lze rovnost reálně prosadit. V případě kladného výsledku tohoto posouzení, předložit vládě návrh dalšího postupu.

Odpovídá: ministr práce a sociálních věcí
Termín: **březen 2002**

3. Zajištění rovných příležitostí žen a mužů v přístupu k ekonomické aktivitě

3.1. V zájmu zvýšení míry konkurenceschopnosti žen na trhu práce nadále podporovat vytváření nabídky vzdělávacích kvalifikačních a rekvalifikačních programů usnadňujících nalezení vhodného pracovního uplatnění ženám, včetně pracovního uplatnění výkonem samostatné výdělečné činnosti. Zabezpečit možnosti státní podpory rekvalifikací občanům, zejména ženám, které z důvodu péče o děti nebyly po delší dobu ekonomicky aktivní.

Odpovídají: ministr práce a sociálních věcí,
ministr školství, mládeže a tělovýchovy
Termín: průběžně

3.2. Přizpůsobit metodu hodnocení jednotlivých druhů prací praktickému uplatnění tak, aby účinně přispívala k odstranění diskriminace v odměňování a poskytla zejména soudní a kontrolní praxi podklady pro postup proti diskriminaci.

Odpovídá: ministr práce a sociálních věcí
Termín: **31. 3. 2002**

3.3. Kontroly dodržování pracovněprávních předpisů zaměřovat na dodržování ustanovení o zákazu diskriminace z hlediska pohlaví, včetně dodržování principu

stejně mzdy za stejnou práci a za práci stejné hodnoty, a na dodržování ustanovení o zvýšené ochraně žen při práci.

Odpovídá: ministr práce a sociálních věcí
Termín: průběžně

3.4. Podněcovat individuální schopnosti a zájmy, **jak** dívek a žen **tak chlapců a mužů**, o přípravu pro povolání v těch oborech, které jsou z hlediska pohlaví považována za netypická .

Odpovídá: ministr školství, mládeže
a tělovýchovy
Termín: průběžně

3.5. Prostřednictvím školních osnov, učebních a dalších materiálů pokračovat v úsilí o vymýcení stereotypního diskriminačního nahlížení na postavení muže a ženy v rodině, v zaměstnání a ve společnosti a dále prosazovat princip rovnosti mužů a žen v rámci aktivit spojených s Národním programem rozvoje vzdělávání v ČR – tzv. “Bílou knihou”.

Odpovídá: ministr školství, mládeže a
tělovýchovy
Termín: průběžně

3.6. Podporovat přístup žen k zaměstnáním, kde se využívají informační a komunikační technologie, zejména zvýšením účasti žen na relevantním vzdělávání a výcviku.

Odpovídají: ministr práce a sociálních
věcí, ministr školství, mládeže a
tělovýchovy
Termín: průběžně

4. Vyrovnávání sociálního postavení žen a mužů pečujících o děti a potřebné členy rodiny

4.1. Prosazovat, aby byl nezbytný výkon osobní péče o děti a potřebné členy rodiny zohledňován při stanovení podmínek a výše nároků na sociální dávky, sociální pojištění, dávky v nezaměstnanosti apod.; současně dbát, aby toto zohlednění důsledně směřovalo vůči pečujícím občanům, bez ohledu na jejich pohlaví.

Odpovídá: ministr práce a sociálních věcí
Termín: průběžně

4.2. Budoucí právní úpravou pracovních vztahů umožnit vytváření variabilních pracovních režimů, které by zaměstnancům pečujícím o děti a rodinu usnadnily sladit výkon zaměstnání s výkonem rodinných povinností.

Odpovídá: ministr práce a sociálních věcí
Termín: průběžně

4.3. V rámci svých zákonných kompetencí podporovat zřizování a provoz zařízení pro péči o děti a potřebné členy rodiny, zejména pak doplňují-li, či nahrazují péči poskytovanou zaměstnanými občany.

Odpovídají : ministr školství, mládeže a tělovýchovy, ministr zdravotnictví, ministr pro místní rozvoj, ministr práce a sociálních věcí
Termín: průběžně

4.4. Podporovat rozvoj možností azylových pobytů pro občany pečující o děti v obtížných životních situacích.

Odpovídá: ministr práce a sociálních věcí
Termín: průběžně

4.5. Podporovat zřizování bytů obcemi pro osoby se zvláštními potřebami, a to včetně ohrožených osob, zejména osob s nezaopatřenými dětmi v tíživé sociální situaci a oběti domácího násilí.

**Odpovídá: ministr pro místní rozvoj
Termín: průběžně**

5. Zohledňování žen z hlediska jejich reprodukční funkce a fyziologických odlišností

5.1. Vyhodnotit, zda je při pokračujícím rozvoji ve využívání nových technologií a organizaci práce nadále nezbytné zachovávat pracovní právní ochranu zdraví žen v rozsahu a za podmínek stanovených zákoníkem práce a vyhláškou Ministerstva zdravotnictví č. 261/1997 Sb., kterou se stanoví práce a pracoviště, které jsou zakázány všem ženám, těhotným ženám, matkám do konce devátého měsíce po porodu a mladistvým, a podmínky, za nichž mohou mladiství výjimečně tyto práce konat z důvodu přípravy na povolání.

Odpovídají: ministr zdravotnictví, ministr práce a sociálních věcí
Termín: do konce roku 2001

5.2. V návaznosti na státní rozpočet rozvíjet Národní program zdraví a podporovat projekty podpory zdraví zaměřené na zlepšení reprodukčního zdraví žen a prevenci kardiovaskulárních a nádorových onemocnění.

Odpovídá: ministr zdravotnictví

Termín: průběžně

6. Potlačování násilí páchaného na ženách

6.1. Uskutečnit veřejnou informační kampaň o nepřijatelnosti domácího násilí a dalších forem násilí páchaného na ženách a **umožnit nevládním organizacím účast v pracovní skupině vytvořené k plnění tohoto úkolu.**

Odpovídají: ministr vnitra,
ministr práce a sociálních věcí, **ministr
školství, mládeže a tělovýchovy,**
zmocněnec vlády ČR pro lidská práva

Termín: **do konce roku 2002**

6.2. Vytvořit pracovní skupinu složenou ze zástupců odpovědných resortů i zástupců nevládního sektoru za účelem řešení způsobů zavedení a působení interdisciplinárních týmů spojujících zdravotní, sociální, právní a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů násilí na ženách; využít informace MPSV získané při realizaci Národního plánu boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí.

Odpovídají: ministr vnitra,
ministr práce a sociálních věcí,
ministr zdravotnictví

Termín: duben 2002

6.3. Zaměřit sociální práci na pomoc obětem násilných trestných činů, na rodiny, kde je ohrožen zdravý vývoj a výchova dětí. V rámci této pomoci podpořit rozšiřování sítě azylových domů pro ženy – oběti násilí. Podpořit vznik azylových domů s utajenou adresou a podpořit nevládní organizace žen zabývající se těmito aktivitami.

Odpovídá: ministr práce a sociálních věcí

Termín: 31.3. 2002

6.4. Zvážit novelizaci ustanovení § 215 trestního zákona (týrání svěřené osoby) tak, aby trestně postihovalo i týrání jiných než jenom svěřených osob a dále zvážit možnost přijetí dalších legislativních a jiných opatření směřujících k potlačování domácího násilí a lepší ochraně jeho obětí.

**Odpovídají: ministr spravedlnosti,
ministr vnitra, zmocněnec vlády ČR
pro lidská práva
Termín: duben 2002**

7. Sledování a vyhodnocování účinnosti uplatňování principu rovného postavení žen a mužů

7.1. V rámci své působnosti sledovat a vyhodnocovat účinnost opatření k uplatňování principu rovnosti mužů a žen a jejich výsledky na požádání předkládat MPSV ČR.

Odpovídají: členové vlády
Termín: průběžně

7.2. Vyhodnocovat účinnost opatření k uplatňování principu rovnosti a na požádání je předkládat vládě a nevládním organizacím, zabývajícím se postavením žen a rovností mužů a žen.

Odpovídá: ministr práce a sociálních věcí
Termín: průběžně

7.3. Pravidelně ročně vydávat publikaci, obsahující údaje o účasti žen a mužů na rozhodujících společenských aktivitách a o míře, kterou se podílejí na výsledcích těchto aktivit.

Odpovídá: předsedkyně ČSÚ
Termín: průběžně

7.4. V rámci své grantové politiky podporovat výzkum společenských jevů, které vedou k diskriminaci žen, případně k ohrožení jejich důstojnosti, zdraví nebo života.

Odpovídají: členové vlády
Termín: průběžně

* * *